

Apostel Thomas Kerk
www.pgenschede.nl/atk

Ds Richard Vissinga

Matteüs 2, 13-23

zondag na kerst 28-12-2014

Lieve gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Toen aan een joodse leraar, aan een rabbi door een christen werd voorgehouden, dat toch de Messias was verschenen, toen opende deze man het raam, keek naar buiten, en zei verbaasd:

hoe kom je er bij? Alles is nog net zo als daarnet. Er is helemaal niets veranderd.

Matteüs geeft hem op het eerste gezicht gelijk. En geeft daarmee al die mensen gelijk, die vragen: wat is er nu écht veranderd met de komst van Jezus? Is er wel iets veranderd? Alles gaat immers gewoon door.

Als we de geboortegeschiedenis bij Matteüs nog wat nauwkeuriger lezen, dan ontdekken we dat het nog scherper ligt, het contrast tussen licht en donker, tussen hemel en hel.

Nog maar net hebben de wijzen uit het oosten hun geschenken aangeboden aan de pasgeboren koning, of vlak daarna ontsteekt een briesende koning in vurige toorn en laat alle jongetjes beneden de twee jaar in Bethlehem ombrengen.

De herders en de engelen zijn samen met de wijzen in het duister van de geschiedenis verdwenen. Hun sporen zijn uitgewist. Wat is er over van hun blijdschap en aanbidding?

Niet alleen lijkt het gewone leven weer zijn gang te hebben hernomen, maar meer nog krijgen we de indruk dat dit kind, wiens geboorte wij vierden, de meest wrede tegenkrachten losmaakt.

Bij de evangelist Lukas krijgen we nog even de gelegenheid te bekomen van het uitbundige feest dat we met de engelen en de herders vierden. Hij vertelt, dat Jezus na acht dagen in de tempel werd gebracht. Daar werd hij naar de joodse wet besneden. En daar waren een oude man en een oude vrouw, die ineens op Jezus toestapten en grote woorden uitspraken over het hoofd van dit kleine kind. En, o ja, die oude man Simeon sprak ook wel over een val en over een zwaard, maar hij zei nog veel meer mooie woorden. En daarna vertelt Lukas van twaalf jaar later, als Jezus zoek raakt in Jeruzalem.

Bij Lukas suddert het feest nog een tijdje door. Er vallen pas schaduwen over Jezus'leven nadat hij door Johannes gedoopt is.

Matteüs is de evangelist, die Jezus plaatst tegen de achtergrond van het oude testament en het volk Israel. Ook al zijn de ogen van de kerk vele eeuwen gesloten geweest voor Jezus als zoon van Israel, als eenmaal doorvoor de ogen open gaan kun je er niet meer omheen. En vraag je je af hoe het toch in Gods Naam mogelijk geweest is, dat de kerk daar de ogen voor sloot. Wat een ellende is daarvan het gevolg geweest. Afschrijven van het oude testament, Jodenhaat, vervolgingen en antisemitisme, de vorige eeuw heeft de afschuwelijke gevolgen ervan laten zien.

Matteüs heeft er vanuit zijn achtergrond en in het licht van zijn bedoelingen alle belang bij te beklemtonen, dat Jezus niet zomaar uit de hemel is komen vallen, maar dat hij staat in de traditie van zijn volk. Van het volk van God. Daarom opent hij met een geslachtsregister dat begint bij Abraham, de stamvader van het volk Israel, en dat via Jozef – niet via Maria dus, maar via Jozef uitloopt op Jezus. En het lijkt wel of hij bij het schrijven van zijn evangelie de eerste boeken van de bijbel in zijn achterhoofd heeft gehad. Daarin speelt Egypte een belangrijke rol. En dat is hier ook zo. Egypte in de dubbele betekenis. Het is toevluchtsoord en het staat symbool voor van onmenselijkheid en dood.

Er is daar een Farao, die zich in zijn macht bedreigd voelt door een snel groeiend slavenvolk.

Met harde hand grijpt hij in en laat alle pasgeboren jongetjes in de Nijl werpen.

Hier is een koning Herodes. Hij kent zijn bijbel. Hij weet dat eens de Messias zal komen om recht te doen en recht te zetten. Van de profeten heeft hij geleerd dat de messiaanse orde een heel andere is dan de orde die hij met zijn macht overeind houdt. In het rijk van de Messias is plaats voor iedereen, in de eerste plaats voor wie hier geen plaats hebben, de armen, de wezen, de weduwen, de ouderen, de daklozen, de verschoppelingen. Maar hij, Herodes, heeft zijn macht gegrond op een helder onderscheid tussen sterken en zwakken, tussen rijken en armen. Hij staat aan de kant van de sterken en de rijken en dat wil hij vooral zo houden.

Wat hem daarbij in de weg staat, moet verdwijnen.

De komst van de wijzen heeft hem onzeker gemaakt. Zij zullen hem op het spoor van de nieuwe koning zetten.

In een droom wordt Jozef door een engel gewaarschuwd om uit te wijken naar Egypte. Want Herodes zal alles in het werk stellen om het kind uit te roeien.

Matteüs ziet een diepere zin in de trieste gebeurtenissen. De kindermoord in Bethlehem is een wrede echo van wat eeuwen eerder de Farao bewerkte.

Maar meer nog ziet hij in de vlucht naar Egypte een oud profetenwoord in vervulling gaan.

Tussen twee haakjes. Dat is ook zo typisch voor Matteüs, die woorden vervullen en vervulling. Bij geen van de evangelisten kom je ze zo vaak tegen als bij hem. Hij vraagt er alle aandacht voor dat in Jezus in vervulling gaat waarover eerder gesproken is. Hij laat zien waar het in eerdere woorden, beelden en visioenen om ging. Hier, op hem loopt het uit.

‘Uit Egypte heb ik mijn zoon geroepen’. Matteüs citeert de profeet Hosea.

Heel diepe indruk maakte daar de wijze waarop de profeet in de naam van God spreekt over de intense liefde die God voor zijn volk Israel heeft opgevat. Niets liever wil hij dan dat zijn volk zijn liefde beantwoordt. Met bloedend hart ziet God hoe het Hem afwijst en andere goden achterna gaat. Overspel pleegt, zo heet het daar. Maar God kán zijn volk niet loslaten. Zoals een moeder haar kind niet kan vergeten, zo kan God niet los komen van zijn volk. Ondanks al wat het gedaan en misdaan heeft, God kan het niet aanzien, dat het in Egypte onderdrukt wordt, geen leven heeft.

Daarom beraamt God een reddingsactie. Uit Egypte heb ik mijn zoon geroepen – Ik heb mijn volk gered.

Precies dát ziet vele eeuwen later Matteüs nu weer gebeuren in de vlucht en de terugkeer van Jozef en Maria met hun kind Jezus. Dat kind, bij wiens doop later die woorden zullen klinken: Jij, jij bent mijn Zoon, mijn unieke Zoon, die Ik liefheb.

Waar het om gaat is dat Matteüs wil beklemtonen, dat het in de komst van Jezus vanuit Egypte om redding gaat, redding uit de onmenselijkheid, redding van de dood.

Maar die redding roept grote weerstanden op. Er zijn immers mensen en machten die er alle belang bij hebben om de status quo, om de huidige toestand te handhaven. Zij laten niet over zich heen lopen. Zij geven niet zomaar de touwtjes uit handen. Zij ballen hun vuisten en slaan wild om zich heen.

Ineens denken we aan dat woord van Jezus ergens in het evangelie: Je moet niet denken dat ik gekomen ben om vrede te brengen; ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar verdeeldheid.

De vrede van Jezus krijgen we niet op een koopje. Die roept immense weerstanden op.

Ze zijn het meest zichtbaar aan hen, die het meest te verliezen hebben; de groten en de machtigen. Zij die er alle belang bij hebben dat alles bij het oude blijft.

Intussen neemt de uitleg van dit evangeliegedeelte niet onze vragen en verbijstering weg.

Het blijft een immens raadsel waarom zulke dingen als de moord op onschuldige kinderen kunnen blijven bestaan. Waarom God dat toelaat. Waarom God niet ingrijpt.

Wij hebben daar geen antwoord op.

Het enige wat ons te doen staat is het uithouden in die spanning, tussen wat wij vierden met kerst – vrede op aarde en heil voor alle mensen – en ons leven van elke dag, dat ons geloof in een goede God soms zo onder druk zet; de geboorte van een kind, dat de dood van zoveel onschuldige kinderen tot gevolg heeft.

Wij proberen het uit te houden en vol te houden met een woord van Jezus: weest niet bevreesd, Ik heb de wereld overwonnen.

Niet de Herodessen trekken aan het langste eind, maar Hij die van zichzelf zei: Ik ben het Licht van de wereld. En: Mij is gegeven alle macht, in hemel en op aarde.

Amen